

Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien maahanmuuttajien täsmäkoulutusta vanhustyöhön**Päätöshistoria**

Kaupunginhallitus 25.5.2020 156 §

Kaupunginvaltuusto päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi 8.6.2020 § 48.

**Työllisyyspalvelujohtaja Pirjo Oksanen 19.8.2020
Työllisyyspalvelu**

Leila Savolainen ja 42 muuta valtuutettua ovat jättäneet valtuustoaloitteen 16.3.2020 koskien maahanmuuttajien täsmäkoulutusta vanhustyöhön. Valtuustoaloitteen mukaan valtakunnallisesti ja paikallisesti saamme jatkuvasti tietoa siitä, miten Suomessa vanhusten määrä kasvaa, tuleva hoitajamitoitus vaatii vähintään 4500 uutta työntekijää ja mm. lähihoitajakoulutuksiin hakijamäärät pienenevät vuosi vuodelta. SUPERin edustaja kertoi Kuopion kaupungin yhteistyötoimikunnan kokouksessa 2/2020, miten he mainostavat peruskoululaisille lähihoitajan koulutusta jo 8. luokalta lahtien. Tästäkin huolimatta hakijoita ei ole riittävästi.

Kuopiossa asuu tällä hetkellä ulkomaan kansalaisia 3100 henkilöä, joista 79 % on nuoria ja työikäisiä. Heillä osalla on jo Suomeen tullessaan tutkinto tai työkokemusta terveydenhuollon alalta, mutta vajaa kielitaito tai tutkinnon eroavuus suomalaisesta tutkinnosta estää heitä pääsemästä työmarkkinoille.

Mm. Vaasan kaupunki ja ammattiopisto yhdessä TE-toimiston kanssa räätälöivät työperäistä maahanmuuttoa edistävän hankkeen jo vuosia sitten. Tavoitteena oli tarjota maahanmuuttajille lähihoitajan koulutusta vanhustyöhön. Osa tutkinnosta oli mahdollista suorittaa oppisopimuskoulutuksena ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen oli vahvasti nostettu esiin. Koulutuksen ajan kielen opetus oli tutkinnossa mukana. Kaikki tutkintotodistuksen saaneet työllistyivät kaupungin vanhustyöhön.

Viimeistään nyt myös Kuopiossa on herättävä siihen, että on tärkeää tarjota Savon ammattiopiston yhteishaussa olevien lähihoitajaopintojen lisäksi alueella oleville maahanmuuttajille mahdollisuus opiskella heille suunnitellussa koulutuksessa vanhustyöhön suuntautuva lähihoitajan tutkinto, jossa suomen kielen opiskeluun panostetaan ammattitutkinnon ohella.

Ammattitutkinnon vaatimuksista ei tingitä. Eri puolella Suomea on koulutettu myös vanhusten hoitoavustajia (ent. kotiaavustajia). Koulutuksen kesto on vuoden mittainen ja se on osa lähihoitajatutkintoa. He ovat työllistyneet kotihoitoon, palvelutaloihin ja hoivakoteihin. Jos henkilöllä on ollut

maahan saapussa tutkinto ja työn saanti on kiinni tutkinnon täydentämisestä ja sujuvasta kielitaidosta, oppisopimuskoulutus lienee tällöin se sopivin muoto.

Me valtuustoaloitteen allekirjoittaneet esitämme, että Kuopion kaupunki aloittaa pikaisesti selvityksen yhdessä TE-toimiston maahanmuuttajien koutoutumispalvelujen ja koulutuksen järjestäjän, Savon ammattiopiston kanssa mahdollisuudesta saada lupa sekä lähihoitajien, että hoitoavustajien täsmäkoulutukseen maahanmuuttajaopiskelijoille suunnattuna.

Esitän vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa

Valtuustoaloite nostaa esille työvoimapoliittisesti merkittävän alueellisen ja valtakunnallisen haasteen. Sekä vanhustyön rekrytointiongelmien että maahanmuuttajien työllisyystilanne vaativat täsmätoimia ja systemaattista kehittämistä. Tulevaisuudessa emme tule pärjäämään suomalaisin voimin hoivatyössä, vaan tarvitsemme työvoimaa ulkomailta.

Maahanmuuttajien täsmäkouluttamista vanhustyöhön on käyty läpi valtuustoaloitteen pohjalta keskusteluin Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja TE-toimiston, Savon ammattiopiston sekä kaupungin rekrytointipalvelun, vanhuspalvelun, sairaalapalvelun ja työllisyyspalvelun edustajien kesken. Lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskukselta ja Pohjois-Savon TE-toimistolta pyydettiin täydentävä kannanotto 9.6.2020.

Savon Ammattiopistolla on mahdollisuus järjestää OKM:n järjestämisluvan ja rahoituksen kautta ns. VOS -koulutuksena sekä lähihoitajakoulutusta että osatutkintotavoitteista hoiva-avustajakoulutusta. Näitä koulutuksia järjestäjä voi suunnata tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Haasteena em. koulutuksissa on alalle soveltuvien hakijoiden riittävyys. Yhtenä keinona lisätä hakijoita mm. lähihoitajakoulutukseen järjestetään työvoimakoulutuksena sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalle ohjaavaa koulutusta. Ohjaavan koulutuksen kautta on mahdollista myös hakeutua hoiva-alan avustaviin tehtäviin (esim. hoitoapulainen, hoiva-avustaja).

Pohjois-Savon ELY-keskukselta saadun kannanoton mukaan työvoimakoulutuksessa on pääpaino asetettu lähihoitajakoulutusten suorittamiseen, koska lähihoitajan pätevyys vastaa paremmin alueella olevaan työvoiman kysyntään. Hoiva-avustajan rajallinen tehtäväkenttä nousi vahvasti esille myös keväällä käydyissä keskusteluissa. Esimerkiksi Kuopion kaupungin rekrytointipalvelusta ja vanhuspalvelusta saadun tiedon mukaan hoiva-avustajakoulutuksen käytettävyyttä on tällä hetkellä kaupungin hoivatyössä rajallinen, koska hoivatyössä vaaditaan usein laaja-alaisempaa koulutusta. Hoiva-avustajan koulutuksella suoritettavia avustavia tehtäviä ei ole kaupungillakaan kovin paljon tarjolla.

Aihealueeseen liittyvään kehittämistyöhön on Kuopion alueella panostettu vahvasti mm. erilaisten pilotointien ja hankkeiden kautta. Kuopiossa on esimerkiksi huhti-toukokuussa ollut käynnissä rekrytointi työvoimakoulutuksena järjestettävään maahanmuuttajille suunnattuun lähihoitajakoulutukseen. Koulutuksessa on mahdollisuus suuntautua vanhus- tai vammaistyöhön. Kyseisen koulutuksen on ollut tarkoitus alkaa kesäkuussa, mutta valitettavasti poikkeustila viivästyttää koulutuksen alkua.

Muutamit yksityiset hoitoalan toimijat ovat rekrytoineet ulkomailta työntekijöitä vanhustyöhön. Esimerkkinä mainittakoon, että elokuussa 2020 Kuopioon muuttaneet 15 espanjalaista työntekijää, jotka tulevat työskente-

lemään Vetrean toimipisteissä ja opiskelemaan lähihoitajan tutkinnon opisopimuksena työstä käsin. Rekrytointiprosessiin on olennaisena osana kuulunut myös kielikoulutukset. Espanjalaisten rekrytointi on tehty monialaisena yhteistyönä yrityksen, Savon ammattiopiston, työ- ja elinkeinotoimiston ja Kuopion kaupungin kesken.

Savon ammattiopistossa on tahtotila olla suunnannäyttäjänä maahanmuuttajakoulutuksen kehittämisessä. Oppilaitoksessa on hiljattain alkanut Ammattiosaajat maailmalta – moninaistuva työelämä –hanke, jonka yhtenä tavoitteena on tehdä koko oppilaitoksesta kielitietoinen ja näin ollen edesauttaa maahanmuuttajien kouluttautumista työelämän tarpeita vastaaviin tehtäviin entistäkin paremmin. Tämän hankkeen kautta voidaan tarvittaessa räätälöidä uusia toimenpiteitä (kuten alakohtaista kielikoulutusta tai -valmennusta) maahanmuuttajien koulutusten lisäämiseksi ja kehittämiseksi myös vanhustyöhön.

Edellä mainitut hankkeet, täsmätoimet ja -koulutukset ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työllistymistä vanhustyötyöhön voidaan edistää. Niiden lopullinen onnistuminen ja vaikuttavuus saadaan näkyville ajan kuluessa ja ne tulevat myös nostamaan esille uusia kehittämistarpeita maahanmuuttajien kouluttamisessa hoiva-alalle tai vanhustyöhön.

Hoivatyön rinnalla on noussut esille mm. Servican kanssa tehdyssä yhteistyössä työvoimapula palvelukotien tukipalveluihin liittyvistä ravitsemus-, laitoshuolto- ja puhtaanapitoalan moniosaajista tai monipalvelutyöntekijöistä. Tämän alan työntekijöiden tarve on myös syytä pitää mielessä suunniteltaessa mahdollisia uusia koulutuksia maahanmuuttajille.

Selkeänä pullonkaulana keskusteluissa nousi esille maahanmuuttajataustaisten henkilöiden saaminen koulutuksiin. Maahanmuuttajataustaisille henkilöille sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalle ohjaava koulutus voisi olla yksi vaihtoehto parantaa koulutuksessa vaadittavaa kielitaitoa ja opiskeluvälineitä. Ratkaisuna tähän nähtiin myös koulutukseen pääsyyn liittyvän kielitaitovaatimusten madaltaminen sekä Savon ammattiopiston ja Kuopion kaupungin eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämien. Kielitaitovaatimukseen liittyvä uudistamistyö on jo Savon ammattiopistossa meneillään heidän omien hankkeidensa kautta.

Kaupungin ja ammattiopiston yhteistyön kehittäminen nousee vahvasti esille suunnitteilla olevassa työllisyyden kuntakokeilussa, jossa kaikkien vieraskielisten työnhakijoiden palvelut siirtyvät kaupungin vastuulle. Kuntakokeilu tulee antamaan täysin erilaiset mahdollisuudet rakentaa kaupungin ja oppilaitosten välistä yhteistyötä uusiksi. Asiaan liittyvä valmistelutyö on jo hyvässä vauhdissa ja se jatkuu koko loppuvuoden. Kaikilla osapuolilla on myös mahdollisuus ja halu lisätä oppisopimuskoulutuksia tälle kohderyhmälle. Tämäkin täsmätoimi on mukana kuntakokeiluun liittyvän koulutusyhteistyön valmistelussa.

Yhteenvetona valtuustoaloitteeseen totean, että Kuopiossa on menossa useita hyviä kehittämistoimia ja hankkeita maahanmuuttajien saamiseksi lähihoitajakoulutukseen. Savon ammattiopisto voi järjestää koulutuksia VOS-koulutuksina kysynnän mukaan tai niitä voidaan järjestää työllisyysmäärärahoilla työvoimakoulutuksina. Hoiva-avustajakoulutuksen järjestämisestä työllisyysmäärärahoilla ei TE-hallinnon puolelta nähdä tarkoituksenmukaisena sen heikon työllisyysvaikutuksen vuoksi, vaan panostukset halutaan kohdentaa lähihoitajakoulutukseen. Vuoden 2021 alusta työllisyy-

den kuntakokeilu tuo merkittäviä parannuksia kaupungin ja Savon ammattipiiston yhteistyön rajapintaan. Muiden selvitysten tekemiselle tai uusille täsmätoimille maahanmuuttajien hoiva-avustaja- tai lähihoitajakoulutuksen edistämiseksi ei näköpiirissä tällä erää ole tarvetta.

Liitteet

- 6 2330/2020 Valtuustoaloite
- 7 2330/2020 Lausunto Hoivaavustaja Kuopio

Valmistelija

Pirjo Oksanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 1711

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee saadun selvityksen tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen.

KUOPIO

Kuopion kaupunki
Kaupunginhallitus

Pöytäkirja

24.08.2020

24/2020 5 (5)

225 §